

ЛУНЬОВА Т.П., МАКСЄВА М.В., ст. гр. Ф-09м-1
Наук. кер. Ситнік І.В., к.е.н., доц.
Донецький державний університет управління,
м. Донецьк

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВУГІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ДОНБАСУ

Определено место угольной промышленности в экономике Украины. Рассмотрены основные экологические проблемы горнодобывающих предприятий.

Актуальність. Вугільна промисловість займає важливе місце в економіці нашої країни, оскільки впливає на розвиток усіх галузей як головне джерело палива та електроенергії. Але поряд з цим вона є і однією з серйозних екологічних проблем України. Видобування вугілля викликає порушення природного ландшафту, викиди метану та вуглекислого газу впливають на атмосферу та сприяють виникненню парникового ефекту. Тому розгляд саме екологічних проблем вугільних підприємств є досить актуальним для нашого регіону.

Ціль дослідження: розгляд найважливіших екологічних проблем вугільних підприємств Донбасу та розробка рекомендацій щодо їх усунення.

Основна частина. Екологічній проблемі вугільних підприємств в Україні повинне відводитись важливе значення, тому що вугільна галузь в нашій країні є одним з головних постачальників енергоносіїв. Донбас є найбільшим по кількості гірничодобувних підприємств регіоном країни, тому й вирішення цієї проблеми займає важливе місце в управлінні вугільними підприємствами.

Екологічні проблеми галузі не обмежуються лише тільки загрозою безпеки життєдіяльності працівників, використанням застарілого екологічно небезпечного обладнання та недотриманням технологічних вимог. Існують й інші: на багатьох підприємствах не проводиться екологічна експертиза оцінки впливу діяльності підприємств на довкілля; негативний вплив на стан атмосфери (викид газів, горіння відходів, забруднення канцерогенними речовинами водних ресурсів).

Однією з найгостріших проблем Донбасу є проблема поводження з відходами від видобутку вугілля. За останніми даними тільки в Донецькій області накопичено 793,6 млн.т. відходів, з яких найбільша питома вага приходить на відходи видобутку та збагачення вугілля — 70,7%. В 12 населених пунктах Луганської області відходи відвозяться на несанкціоновані звалища, де визначити їх загальну кількість практично не можливо, тому що відсутні спеціалізовані підприємства по обслуговуванню сільських звалищ. Такі звалища є джерелом забруднення небезпечними токсинами повітря, ґрунту, поверхневих та підземних вод, небезпечні для здоров'я людей і навколишнього природного середовища. Викликають небезпеку порідні відвали, що горять, що є наслідком недотримання технологій їх розміщення. Обсяги відходів в Україні загалом перевищують майже в 5 разів встановлені показники такого роду у розвинутих країнах. Порідні відвали, що горять, розташовані у безпосередній близькості до житлового масиву. Наслідками є забруднення атмосферного повітря та ґрунтів хімічними речовинами, концентрації яких перевищують екологічні нормативи. Відсутність рослинності на цих териконах, яка сприяє зменшенню кількості пилу, що його вони розповсюджують, відіграє не останню роль.

На сьогодні викликає стурбованість екологічна ситуація, яка виникає в області в результаті наслідків багаторічного інтенсивного видобутку вугілля і закриття в короткі терміни нерентабельних гірничих підприємств, діяльність яких призвела до незворотних змін навколишнього геологічного та гідрогеологічного середовища, а саме просідання поверхні на шахтних полях, що супроводжується підтопленням та заболочуванням ґрунтів; виведення з ладу свердловин та водозаборів; замулювання річок. З-за обвалів на порідних відвалах шлами попадають в найближчі річки, погіршуючи тим самим водні

об'єкти. Токсичними є й шахтні води, які скидають підприємства, наприклад, вміст важких металів у водах шахти в місті Селдове у сотні тисяч разів перевищує допустимі концентрації. Великої шкоди шахтні води надають інженерним мережам та іншим комунікаціям (газопроводи, каналізаційні колектори), які потрапляють у зону підтоплення і можуть спричинити ускладнення епідеміологічної обстановки і техногенних аварій.

Порушення земель гірничодобувними роботами призводить до втрати їх родючості та родової відмінності. У рамках сучасної екологічної кризи деградація ґрунтів займає особливе місце, оскільки втрату ґрунтового покриву не можливе відшкодувати.

Ще однією проблемою, пов'язаною із закриттям шахт, є проникнення метану на поверхню землі, відходи з посиленою радіоактивністю, відсутність рекультивації земель і породних відвалів.

Проблемою є також відсутність коштів на реструктуризацію вугільних підприємств та виконання природоохоронних заходів у останні два роки. При ліквідації шахт не знайшла свого вирішення проблема використання раніше накопичених відходів. З причин відсутності новітніх технологій та необхідного фінансування сьогодні не здійснюється закладка породи у відпрацьований простір шахт.

На підприємствах відсутня апаратура для очищення газів, що відходять у повітря, не впроваджуються мало- і безвідходні технології.

Вирішення багатьох проблем складно забезпечити за умов наявності негативної спадщини техногенного характеру; складної економічної ситуації на підприємствах вугільної промисловості, за якої стає майже не можливе залучення достатніх інвестиційних коштів для вирішення головних завдань екологізації гірничодобувних підприємств, а саме: підвищення дегазації вугільних родовищ; запобігання утворенню горіння на породних відвалах; запобігання забрудненню поверхневих та підземних вод; запобігання спотворенню природних ландшафтів; зменшення негативного впливу певних речовин на атмосферу.

Виходячи з необхідності вирішення основних проблем екологічного характеру вугільних підприємств можна запропонувати наступні заходи для їх розв'язання:

- проведення рекультивації земель промислових майданчиків, озеленення відвалів породи з метою поліпшення стану атмосфери та запобігання втраті землі своєї родючості;

- впровадження нових технологій у виробництво для мінімізації впливу на навколишнє середовище, переробки та утилізації відвалів гірничих порід;

- будівництво або реконструкція очисних споруд побутових стоків у населених пунктах, де відбувається ліквідація шахт;

- фінансування витрат на ведення моніторингу та будівництва споруд, які будуть забезпечувати екологічну безпеку відвалів порід;

- розробка заходів по максимальному використанню метану, що виділяється з вугільних пластів, та породи; забезпечити збагачення всього об'єму видобувного вугілля;

- розробка систем профілактики та запобігання самозагорання і гасіння відвалів гірничих порід;

- розробка заходів щодо захисту населених пунктів та водоносних горизонтів у районах діяльності гірничодобувних підприємств від шкідливого впливу на гідрогеологічний баланс;

- розробка та впровадження ефективних технологій для демінералізації шахтних вод;

- передбачати кошти в Держбюджеті для цільового фінансування заходів по вирішенню екологічних проблем вугільної галузі;

- забезпечення державного контролю за джерелами забруднення та прилучення органів місцевого самоврядування до реалізації основних вимог екологічного законодавства.

Висновок. Як висновок можна сказати, що реалізація основних напрямів екологізації дозволить зменшити техногенний вплив вугільних підприємств на довколишнє середовище. Завдяки вирішенню екологічного питання на державному та місцевому рівнях будуть створені всі передумови для покращення екологічної рівноваги регіону. Для поліпшення екологічного стану Донбасу необхідно забезпечити належне і

достатнє фінансування природоохоронних заходів, таких як функціонування очисних споруд та проведення екологічного моніторингу. Необхідно вкладати кошти на розробку програм по зниженню забруднення навколишнього середовища для того, щоб вугільна промисловість прийняла світові масштаби, зросли ціни на вугілля, і завдяки цьому підвищиться рентабельність виробництва.

Бібліографічний список

1. Основні напрямки розвитку вугільної промисловості. — 2005. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://refportal.ru/catalog/sociology/168084>.
2. Екологічні проблеми Донбасу ігнорують. 2008. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://tsn.ua/ukrayina/ekologichni-problemi-donbasu-ignoryut.html>.
3. Механізми розв'язання проблем депресивних регіонів, обумовлених реструктуризацією вугільної галузі. — 2006. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/Monitor/Monitor_33/03.html.
4. Екологічні проблеми великих міст. [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/Itemid,99999999/catid,127/id,3597/.
5. Донецька область. Стан навколишнього середовища. — 2002. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://file.menr.gov.ua/publ/regobl02/dpsir/Donetska_2003/nadra.html.
6. Донбас: не вугілля, а газ. — 2006. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrtudprom.ua/digest/derfre070206.html>.

ДЗЮБА К.В., Ф-09М-2

Наук. кер.: Ситнік І.В, к.е.н., доц.

Донецький державний університет управління,

м. Донецьк

ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Раскрыто определение, рассмотрено вопросы, проблемы которые возникают на современных предприятиях и последовательность финансового планирования на них. Определено направления улучшения финансового планирования на современных предприятиях Украины.

Актуальність. В умовах кризи, коли підприємства опинилися наодинці з невизначеним зовнішнім середовищем, перед непередбачуваною поведінкою інших суб'єктів ринкових відносин, спонукають підприємства до розв'язання питання щодо прогнозування і фінансового планування через удосконалення методологій і методів прогнозування та планування.

Планування є важливим елементом фінансового менеджменту і пронизує усі етапи розвитку будь-якого підприємства. Сам процес створення фірми починається з ідеї, яка втілюється у життя за допомогою розробки планового проекту, і завершується побудовою сильного фінансового плану діяльності і розвитку підприємства. Тому саме для того, щоб забезпечити фінансову стабільність фірми методологія фінансового менеджменту повинна бути вміло і вдало застосована на практиці, забезпечуючи